

Müzik Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimleri

Duygu PİJİ KÜÇÜK¹, Yusuf Barış UZUN²

ÖZ

Bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme ve alt boyutlarındaki eğilim düzeylerinin belirlenmesi, eleştirel düşünme eğilimi ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve eleştirel düşünme eğiliminin cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü açısından fark yaratıp yaratmadığının saptanması amaçlanmıştır. Çalışma grubunu Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi GSEB Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören 274 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın verileri California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ile toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının genel eleştirel düşünme ve alt boyutlarında orta düzeyde bir eğilime sahip oldukları, eleştirel düşünme eğilimi ve alt boyutları arasında yüksek düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin cinsiyet ve sınıf değişkenine göre farklılaşmadığı, genel lise mezunu olan öğretmen adaylarının, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek eleştirel düşünme eğilimine sahip oldukları saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Eleştirel düşünme eğilimi, müzik öğretmeni adayları, müzik öğretmenliği eğitimi.

Critical Thinking Tendencies of Music Teacher Candidates

ABSTRACT

In this study, determining critical thinking and education levels, which are in sub-dimensions, of music teacher candidates, determining critical thinking tendency and the relations between sub dimensions and detecting if or if not critical thinking tendency creates a difference in terms of gender, class and what type of school they graduated from are aimed. Work group composes of 274 students being educated in the Departments of Music Education GSEB of Education Faculty of Bolu Abant İzzet Baysal University, Necatibey Education Faculty of Balıkesir University and Education Faculty of Çanakkale Onsekiz Mart University. The data of the study was accumulated by the California Critical Thinking Tendency Scale. In the wake of the study, it was found that music teacher candidates have a medium-level tendency in general critical thinking and its sub-dimensions and that there are high-level significant relations in a positive way between critical thinking tendency and its sub-dimensions. Critical thinking tendencies of music teacher candidates not being differentiated according to the gender and class variable, teacher candidates graduated from general high school having a higher critical

¹ Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, duyugupiji@marmara.edu.tr

² Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, baris.uzun@marmara.edu.tr

thinking tendency than the ones graduated from Anatolian Fine Arts High School were determined.

Keywords: Critical thinking tendency, music teacher candidate, music teacher education.

GİRİŞ

Dünyada meydana gelen değişmeler, bilgiyi edinme ve kullanmada da değişme ve gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Bilginin bu şekilde hızlı aktığı yirmi birinci yüzyılda eğitimin amacı, sürekli düşünen, düşüncelerini en uygun şekilde hayata geçirerek hem bireysel hem de toplumsal gelişimi sağlayacak etkili bireyler yetiştirmektir (Semerci, 2000; Kürüm, 2002; Şen, 2009). Toplumun gelişimi, çağdaş dünyanın gereksinimleri ve bireylerin yaşamdaki başarıları için, günümüz bireylerine eğitim yoluyla üst düzey düşünme becerilerinden biri olan eleştirel düşünme becerisinin kazandırılması önem taşımaktadır (Akbiyık ve Seferoğlu, 2006; Alagözlü, 2007; Dutoğlu ve Tuncel, 2008). Çağdaş eğitim anlayışında hazır bilgileri sorgulamadan kabullenen bireyler yetiştirmek yerine, neyi, niçin ve nasıl öğrenmesi gerektiğini bilen, araştırma yapabilen, sorun çözebilme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme gibi çeşitli düşünme yollarını bilen ve uygulayabilen, öğrendiği bilgileri kullanan, geliştiren ve yeni bilgi üreten bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle günümüz eğitim sisteminin en önemli rollerinden biri topluma eleştirel düşünen bireyler kazandırmaktır (Akbiyık 2002; Kürüm 2002; Güven ve Kürüm, 2006).

Kazancı'ya (1989) göre bireyin ne düşündüğünden çok, nasıl düşündüğünün bilinmesi ve bunun öğretilmesi önemlidir. Cüceloğlu (2001) düşünmeyi, içinde bulunulan durumu anlayabilmek için yapılan aktif, amaca yönelik zihinsel süreç olarak tanımlamaktadır. Eleştirel düşünme ise, kendi düşüncemizi ve başkalarının fikirlerini daha iyi anlayabilmek ve düşünceleri açıklayabilme becerimizi geliştirmek için gerçekleştirilen etkin, örgütlü ve işlevsel bir bilişsel süreç olarak tanımlanabilir (Kökdemir, 2009). Cüceloğlu (2001) eleştirel düşünmeyi, bireyin düşünme süreçlerinin bilincinde olarak, başkalarının görüşlerini göz önünde tutarak öğrendiklerini uygulayarak, kendini ve çevresindeki olayları anlayabilmeyi amaç edinen aktif ve organize zihinsel bir süreç olarak açıklamaktadır. Eleştirel düşünme, bir sorun ya da durum üzerine akıl yürüterek bir yargıya ulaşma biçimidir (Akar ve Kutlu, 2004). Watson ve Glaser'e (1980; akt. Çokluk, 2004) göre eleştirel düşünme; tavırların, tutumların, bilgilerin bir birleşimi, tutumların, bilgilerin kullanılması ve uygulanması becerileridir. Ayrıca bu süreç, sonuçları destekleyen kanıtları sistematik ve mantıksal olarak inceleme, bu muhakeme ve kanıtlarla desteklenen durumlar üretme olarak açıklanmaktadır. Eleştirel düşünme, bireyin hem kendi hem de diğerlerinin düşünce ve fikirlerini anlama ve sunma yeteneklerini daha iyi kullanmak için gerçekleştirilen etkin, düzenli ve işlevsel bir süreç olarak tanımlanabilir (Chaffe, 1994; akt. Kökdemir, 2003). Beyer (1987; akt. Saçlı ve Demirhan, 2008) eleştirel düşünmeyi; herhangi bir iddianın, kaynağın veya inancın doğruluğu, geçerliği veya önemi hakkında hüküm vermek için analiz etme yeteneğini kullanma olarak görmüştür. Çokluk'a (2004) göre eleştirel düşünme, aktif, amaçlı, bilinçli, örgütlü, kanıtlara dayalı, sorgulama, yargılama,

çıkarmayı yapma, muhakeme gibi özellikleri taşıyan üst düzey zihinsel becerilerdir. Karagözoğlu'na (2005) göre eleştirel düşünme, kaynaklardan elde edilen bilgilerin toplanması ve düzenlenmesi, bu bilgi ışığında gereksinimlere karar verilmesi, olası yaklaşımlardan birinin seçilmesi, uygulanması ve işlemin sonuçlarının değerlendirilmesi gibi özellikleri içeren vazgeçilmez bir düşünme sürecidir. Eleştirel düşünme, bilgi edinme sürecinde irdeleyebilmeyi, çok yönlü sorgulayabilmeyi gerektiren, düşünme süreçlerini etkili, tarafsız ve disiplinli bir şekilde uygulayabilmeyi, yeni durum ve ürünleri kriterlere dayalı değerlendirmeyi ve geliştirmeyi içeren zihinsel ve duyuşsal bir süreçtir (Akınoğlu, 2001). Semerci (2000) eleştirel düşünmeyi, görülen, okunan, elde edilen bilgiyi olduğu gibi kabul etme yerine, bunları sürekli inceleyerek, sorgulayarak, ölçütlere göre değerlendirerek açıklama ve yargıya varma olarak tanımlamıştır.

Eleştirel düşünme ile ilgili yapılan bu tanım ve açıklamalara bakıldığında, eleştirel düşünen bireylerin özellikleri hakkında bir fikir edinmek mümkündür. Eleştirel düşünen birey, esnek, yaratıcı, açık görüşlü, sorgulayan, araştıran, meraklı olan, sunulan bilgileri olduğu gibi kabul etmeyen, seçimler yapabilen, aktif, bir amaca sahip olan, kanıtlanmış gerçekler ve öne sürülen iddialar arasındaki farklılığı yakalayabilen, elde edilen bilgilere ait kaynakların güvenilirliklerini test edebilen, ilişkisiz bilgileri kanıtlardan ayıklayabilen, önyargı ve bilişsel hataların farkında olabilen, sözlü ve yazılı dili etkili kullanabilen, karar verme sürecinde; olayları çok yönlü değerlendirebilen, karşılaştıkları durumlara farklı bakış açılarıyla bakabilen, çelişki ve tutarsızlıkları yakalayabilen, iyi gözlemler ve gözlemlerinden doğru çıkarımlar yapabilen, tümevarım ve tümdengelimli muhakeme yapabilen, fikirleri doğru dayanaklarla savunabilen, kendi düşünme süreçlerinin farkında olan bireylerdir (Branch, 2002; Kökdemir, 2003; Kaloç, 2005; Bökeoğlu ve Yılmaz, 2005; Akar, 2007).

Bireyin bilgiyi sorgulayarak kabul etmesini, alternatif bakış açıları geliştirerek etkili kararlar almasını sağlayan eleştirel düşünme becerisinin gelişmesi ve yerleşmesi uzun bir süreci kapsamaktadır ve bu süreçte eğitim önemli rol oynamaktadır. Çünkü bilgi, eğitim yoluyla geliştirilebildiği gibi eleştirel düşünme de geliştirilebilmektedir. Eleştirel düşünme becerisine sahip olmayan bireyler kendilerini eleştirel olarak değerlendiremediklerinden topluma nasıl katkıda bulunabileceklerinin farkına varamazlar. Bu bağlamda eğitim, bireyleri topluma kazandırma sürecinde bireylerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelidir (Dutoğlu ve Tuncel, 2008).

Genel olarak eğitim sistemlerinin en çok eleştirilen yönlerinden biri, geleneksel bir anlayışla, öğrencileri düşünmeden çok ezberlemeye yöneltmesi ve bunun bir sonucu olarak eleştirel bakış açısının kazandırılmamasıdır (Bökeoğlu ve Yılmaz, 2005). Buna karşın, öğretimde düşünmeyi öğretmeyi amaç edinen modern okullarda düşünen, eleştiren, üreten, bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler yetiştirilmeye çalışılmakta, öğrencilere düşünme becerilerini

kazandırmaya yönelik eğitim programları hazırlanmaktadır (Akbiyık ve Seferoğlu, 2006).

Eleştirel düşünme ve bilgiyi analiz etme becerilerini bireylere kazandırma sorumluluğu günümüzde, ağırlıklı olarak okullara ve özellikle de yükseköğretim kurumlarına yüklenmiştir (Kökdemir, 2003). Bu doğrultuda eleştirel düşünmenin yanı sıra birçok beceriyi öğrencilere kazandırmayı, becerilerin gelişimini desteklemeyi ve gelişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmayı amaçlayan sınıf ortamları hazırlamakla sorumlu olan öğretmenlerin bu kavramlar hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Dutoğlu ve Tuncel, 2008). Günümüz örgütlerinde çalıştırılmak için aranan kişilerin, artık sadece söylenenleri ya da belirlenen işleri yapan değil, aksine eleştirel düşünme ve karar verme becerilerini kullanan, inisiyatif alan ve değişimde zorlanmayan kişiler olmaları istenmektedir (Bökeoğlu ve Yılmaz, 2005). Tüm meslek üyeleri, gelişmelere ve yeniliklere kolaylıkla uyum sağlayabilmeli, bilgiyi bilgece seçebilmeli, yaratıcı düşünceler üretebilmeli, esnek davranabilmeli, kişiliğini geliştirmeli, özetle, çağdaş profesyonel nitelikleri kazanmış olmalıdır (Öztürk ve Ulusoy, 2008).

Öğretmenler eğitim hizmetinde ya da okul kurumu içerisinde çocukların eleştirel düşünmelerine önemli etkileri olan unsurlardır (Özcan, 2007). Geçmişten günümüze eğitim-öğretimle ilgili olarak birçok kuram, model, strateji geliştirilmiş ve eğitim teknolojisinde meydana gelen gelişmeler eğitim-öğretim faaliyetlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Ancak bunların hiçbiri öğretmenin eğitim-öğretimdeki önemini ortadan kaldırmamıştır ve öğretmen halen eğitimdeki en önemli unsurlardan biridir (MEB, 2002).

Eleştirel düşünme ve sorgulamaya teşvik etmek, konuların öğretiminde bir öğretmen için büyük çaba gerektiren önemli görevlerden birisidir. Özellikle ilköğretim düzeyinde, çocukların öğretmenlerini model aldıkları, taklit ettikleri, örnek olarak gördükleri düşünülürse öğretmenlerin eleştirel düşünme becerisi ve eleştirel düşünme eğilimi olan bireyler olmaları daha da önem kazanır. Öğretmenlerin ders içi uygulamaları, eleştirel düşünmenin öğrencilere kazandırılması ve geliştirilmesinde belirleyici bir durumdur (Özcan, 2007; Demirkaya, 2008). Çağdaş eğitim içerisinde öğrenciler sınıfta sessizce oturup öğretmenin anlattıklarını anlamakla daha doğrusu ezberlemekle ve sınavda da ezberlediklerini tekrarlamakla yetinmeyecek, görerek, duyarak, söyleyerek, çözümlenerek, uygulayarak, katılarak, paylaşarak ve eleştirel olarak düşünerek öğrenecek, nasıl öğrenmesi gerektiğini öğrenecek, sürecin sonunda öğrendiklerini sorgulayacak ve kendi bilgisini oluşturma becerilerini kazanacaktır. Öğretmenler de öğrencileri daha aktif kılan, demokratik davranışlar sergileyen, soru soran, onların soru sormasına imkân tanıyan, eleştirel düşünme örneklerini sınıfta sergileyen, öğrencilere eleştirelliği, sorgulamayı öğreten eğitimciler olarak görev yapacaklardır (Demir, 2006).

Hargrove (2005; akt. Özcan, 2007), bazı öğretmenleri diğerlerine göre daha başarılı yapan en önemli şeyin bu öğretmenlerin sınıfta eleştirel düşünme

atmosferleri oluşturmak olduğunu ve bu öğretmenlerin diğer öğretmenlerin yaptığı gibi dersi birkaç başarılı öğrenciyle işleyip değerlendirmek yerine tüm sınıf öğrencilerinin ders içeriğine etkin katılımını sağladıkları, bunun için başarısız görünen ya da orta başarılarında olan öğrencileri ilgilerini çekici motive edici sorularıyla derse çektiklerini ve onlara başarılı olma fırsatı tanıdıklarını, başarısızlık durumlarında ise cesaretlendirici dönütler verdiklerini, kısacası bu öğretmenlerin çeşitli öğrenme deneyimleri sunma becerilerine sahip olduklarını belirtmektedir. Patrick (1986; akt. Özcan, 2007) ise, öğrencilerine üst düzey sorular soran, verilen yanıtların kanıtlarla desteklenmesini isteyen öğretmenlerin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini kazanmalarını ve onların eleştirel düşünmeye olan eğilimlerinin artmasını sağladıklarını ifade etmiştir.

Eleştirel düşünme becerisine sahip bireylerin yetiştirilmesi için, hizmet öncesinde bu becerinin farkında olan ve eğitim-öğretim faaliyetlerini bu amaç doğrultusunda düzenleyebilen öğretmenlerin yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Öğretmenlerin iyi bir alan bilgisine sahip olmasının yanında eleştirel düşünebilen, derin öğrenme yaklaşımına sahip olup, bunların yetiştirdiği öğrencilerin öğrenme düzeylerini etkileyeceğini bilmesi gereklidir (Beşoluk ve Önder, 2010). Öğretmenin kendi sahip olduğu eleştirel düşünme becerisi, kuşkusuz sınıf ortamının eleştirel düşünmeye uygun olmasını, öğrencilerin düşünme biçimlerinin yönlendirilmesini, algılayışını ve yorumlayışını etkileyecektir (Özcan, 2007). Bu nedenle üniversite eğitimi sırasında alınan dersler hem içerik olarak yeniden düzenlenmeli hem de ilgili oldukları disipline yönelik eleştirel düşünme uygulamalarından oluşmalıdır. Ancak bu tür bir eğitim sonucunda, soyutlama ve akıl yürütme becerisine sahip, sistemli düşünebilen, ölçüm ve karşılaştırma yapabilen, iletişim ve işbirliği becerisi yüksek öğretmenler yetiştirilebilir (Kökdemir, 2003).

Güdüleyicilik, başarıya odaklanmışlık, araştırmacılık ve yeniliklere açık olma, üreticilik, kendi performansı üzerinde düşünme ve gelişmeye isteklilik gibi bireysel özellikler müzik öğretmenlerinin de mesleki başarılarını etkileyebilir (Kalyoncu, 2004). Müzik öğretmenliği mesleği için de, araştıran, yaratıcı olan ve eleştirel düşünen öğretmen adaylarının yetiştirilmesi önemli görülmektedir. Müzik alanındaki teknolojik gelişmeler sayesinde, birçok öğretim materyalinin, yeni öğretim yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi, müzik eğitime zenginlik kazandırmaktadır. Bu gelişmelerden yararlanması için, müzik öğretmenin yeni yaklaşımları araştırması, sorgulaması ve değerlendirmesi için eleştirel düşünme becerisine sahip olması gerektiği düşünülmektedir. Bu düşüncelerden hareketle, çalışmanın genel amacı, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme ve doğruyu arama, açık fikirlilik, analitiklik, kendine güven, sistematiklik ve meraklılık alt boyutlarındaki eğilimleri belirlenerek, genel eleştirel düşünme eğilimi ile alt boyutlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü açısından fark yaratıp yaratmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin ve alt boyutlarının düzeylerini belirlemek ve eleştirel düşünme eğilimlerinin cinsiyet, sınıf, mezun olunan okul türü açısından fark yaratıp yaratmadığını ortaya koymak amacıyla tanımlayıcı araştırma modeli kullanılmıştır. Tanımlayıcı araştırma modeli, inceleme konusu olan olayın, bu olayın değişkenlerini ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri tanımlamak ve bu tanımlamalara dayanarak ileriye dönük tahminler yapabilmek için kullanılmaktadır (Kurtuluş, 2010).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2011-2012 öğretim yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören toplam 274 müzik öğretmeni adayı oluşturmuştur. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre dağılımları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Cinsiyet, Sınıf ve Mezun Olunan Okul Türü Değişkenlerine Göre Dağılımları

	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi	Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Cinsiyet			
Kız	57	57	54
Erkek	42	25	39
Toplam	99	82	93
Sınıf			
1	29	27	27
2	20	23	20
3	21	14	20
4	29	18	26
Toplam	99	82	93
Mezun Olunan Okul			
A.G.S. Lisesi	73	70	73
Genel Lise	26	12	20
Toplam	99	82	93

Veri Toplama Araçları

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının cinsiyetleri, öğrenim gördükleri sınıfları ve mezun oldukları okul türü ile ilgili verilerin toplanması amacıyla bireysel bilgi formu hazırlanmıştır.

California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği: Bu ölçek 1990 yılında Amerikan Felsefe Derneği'nin düzenlediği Delphi projesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Ölçeğin kuramsal olarak belirlenmiş ve psikometrik olarak da test edilmiş yedi alt ölçeği bulunmaktadır (Facione, Facione ve Giancarlo 1998; akt. Kökdemir, 2003). Ölçek toplam 75 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinal alt ölçekleri; doğruyu arama, açık fikirlilik, analitik, sistematiklik, kendine güven, meraklılık ve olgunluktur. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısı .90, alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayısı .72 ile .82 arasında değişmektedir (Dirimeşe, 2006). Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları Kökdemir (2003) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevirisi aşamasında, maddelerin hemen hemen hiçbirinde uyumsuzluk çıkmamış fakat küçük farklılıklar olmuştur. 75 maddelik ve yedi alt ölçekli orijinal ölçek, altı ölçeğe ve 51 maddeye indirgenmiştir (Kökdemir, 2003). Her bir madde 1 ve 6 arasında (Hiç katılmıyorum: 1 puan, katılmıyorum: 2 puan, kısmen katılıyorum: 3 puan, kısmen katılmıyorum: 4 puan, katılıyorum: 5 puan, tamamen katılıyorum: 6 puan) değerlendirilmiştir (Dirimeşe, 2006). Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 306, en düşük puan ise 51'dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliğinde, bireyin eleştirel düşünme eğilimi algısının olumlu olduğu kabul edilir. Ölçekten alınan toplam puanların azalması ise bireyin eleştirel düşünme eğilimi konusunda kendisini yetersiz olarak algıladığını gösterir. Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği'nin alt ölçekleri aşağıda sunulmuştur:

Doğruyu Arama Alt Ölçeği: Bu alt ölçek, alternatifleri ya da birbirinden farklı düşünceleri değerlendirme eğilimini ölçmektedir. Bu alt ölçekten yüksek puan alma, kişinin gerçeği arama eğiliminin, soru sorma becerisinin, kendi düşüncesine ters veriler söz konusu olduğunda bile nesnel davranma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Toplam yedi madde doğruyu arama alt ölçeğini oluşturmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 42, en düşük puan ise 7'dir. Alt ölçeğin Cronbach alfa değeri .61'dir (Dirimeşe, 2006). Alt ölçeğin bu araştırmanın çalışma grubu için Cronbach alfa değeri ise .64 olarak bulunmuştur.

Açık Fikirlilik Alt Ölçeği: Açık fikirlilik, kişinin farklı yaklaşımlara karşı hoşgörüsünü ve kendi hatalarına karşı duyarlı olmasını ifade etmektedir. Açık fikirlilikteki temel mantık, bireyin karar verirken sadece kendi düşüncelerine değil, karşısındakilerin görüş ve düşüncelerine de dikkat etmesidir. Olgunluk ölçeği ise orijinal çalışmada, zihinsel olgunluk ve bilişsel gelişim olarak tanımlanmaktadır. Birbirinin tamamlayıcısı olarak görülebilecek bu iki alt ölçek faktör analizi sonucunda birleşmiştir. Bu alt ölçeği oluşturan toplam 12 maddenin 5 tanesi orijinal çalışmadaki olgunluk alt ölçeğinden, 3 tanesi ise açık fikirlilik alt ölçeğinden alınmıştır. Geriye kalan 4 madde ise doğruyu arama, sistematiklik ve kendine güven ölçeklerinden gelmektedir. Eklenen bu maddeler faktörün genel yapısıyla uyumludur. Olgunluğa dair maddelerin sayısı daha fazla görünse de, maddelerin tümünün içeriklerine bakıldığında bu faktörün temel olarak açık fikirliliği ölçtüğü düşünülmüştür. Bu nedenle, bu açık fikirlilik alt ölçeği denmiştir. Bu alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 72, en düşük puan

ise 12'dir. Alt ölçeğin Cronbach alfa değeri .75'dir (Dirimeşe, 2006). Alt ölçeğin bu araştırmanın çalışma grubu için Cronbach alfa değeri ise .67 olarak bulunmuştur.

Analitiklik Alt Ölçeği: Potansiyel olarak sorun çıkabilecek durumlara karşı dikkatli olma ve zor problemler karşısında bile akıl yürütme ve nesnel kanıt kullanma eğilimini ifade eden analitiklik alt ölçeği toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 66, en düşük puan ise 11'dir. Alt ölçeğin Cronbach alfa değeri .75'dir (Dirimeşe, 2006). Alt ölçeğin bu araştırmanın çalışma grubu için Cronbach alfa değeri ise .74 olarak bulunmuştur.

Sistematiklik Alt Ölçeği: Sistematiklik, örgütlü, planlı ve dikkatli araştırma eğilimidir. Kaotik bir akıl yürütme davranışı yerine bilgiye dayalı ve belirli bir prosedür izleyen bir karar verme stratejisi kullanma eğilimi demektir. Yüksek puanlar daha sistematik, dikkatli ve örgütlü düşünme eğilimini göstermektedir. Ölçeği toplam 6 madde oluşturmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 36, en düşük puan ise 6'dır. Alt ölçeğin Cronbach alfa değeri .63'dür (Dirimeşe, 2006). Alt ölçeğin bu araştırmanın çalışma grubu için Cronbach alfa değeri ise .60 olarak bulunmuştur.

Kendine Güven Alt Ölçeği: Kendine güven, kişinin kendi akıl yürütme süreçlerine duyduğu güveni yansıtır. Bu alt ölçek toplam 7 maddeden oluşmuştur. Alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 42, en düşük puan ise 7'dir. Alt ölçeğin Cronbach alfa değeri .77'dir (Dirimeşe, 2006). Alt ölçeğin bu araştırmanın çalışma grubu için Cronbach alfa değeri ise .70 olarak bulunmuştur.

Meraklılık Alt Ölçeği: Meraklılık ya da entelektüel meraklılık, herhangi bir kazanç ya da çıkar beklentisi olmaksızın kişinin bilgi edinme ve yeni şeyler öğrenme eğilimini yansıtmaktadır. Meraklılık alt ölçeği toplam 8 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 48, en düşük puan ise 8'dir. Alt ölçeğin Cronbach alfa değeri .78'dir (Dirimeşe, 2006). Alt ölçeğin bu araştırmanın çalışma grubu için Cronbach alfa değeri ise .72 olarak bulunmuştur.

Toplam 6 alt ölçek ve 51 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach alfa değeri ise .88 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada çalışma grubu üzerinden toplam ölçek için yapılan iç tutarlık analizleri sonucu ise Cronbach alfa katsayısı .82 olarak bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği benzer eleştirel düşünme ölçeklerinden farklı olarak bir beceriyi ölçmek için değil, kişinin eleştirel düşünme eğilimini ya da daha kapsamlı bir deyimle eleştirel düşünme düzeyini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçeğin toplam puanı, aynı zamanda, eleştirel düşünme eğilimi ve/veya becerisini geliştirme amacıyla hazırlanan eğitim programlarının geçerliği için de kullanılmaktadır (Kökdemir, 2003).

Verilerin Çözülmesi

Araştırma kapsamında, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları ile alt ölçek puanları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Bu analiz, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak için kullanılır (Büyüköztürk, 2004).

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanlarının cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenlerine göre farklarının belirlenmesi için, bağımsız iki farklı örnek küleden gelen verilere ilişkin ortalamaların karşılaştırılması amacıyla yapılan ilişkisiz grup t testi yapılmıştır (Kurtuluş, 2010).

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanlarının sınıf değişkenine göre farklılığına yönelik, bağımsız üç veya daha fazla örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek için uygulanan tek yönlü varyans analizi yapılmıştır (Bayram, 2004).

Araştırma kapsamında kullanılan tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiş, araştırmannın verileri SPSS 13.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur. Çalışma grubunun eleştirel düşünme eğilimi ve alt ölçeklerine ilişkin betimleyici değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanlara Ait Betimleyici Değerler

	n	En az	En çok	x	ss
Eleştirel düşünme eğilimi toplam puanı		147	271	211.022	21.922
Doğruyu arama alt ölçeği puanı		7	37	23.509	5.091
Açık fikirlilik alt ölçeği puanı		26	72	48.051	7.779
Analitiklik alt ölçeği puanı	274	21	64	51.500	7.261
Sistematiklik alt ölçeği puanı		10	36	25.237	4.844
Kendine güven alt ölçeği puanı		10	40	27.711	5.171
Meraklılık alt ölçeği puanı		15	48	34.591	6.095

Tablo 2’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği’nden aldıkları en yüksek puan 271, en düşük puan ise 147’dir. Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi puanı ortalamaları ise 211.022’dir. Bu puan ortaya konan ölçüte göre orta düzeyde eleştirel düşünme eğilimine işaret etmektedir. Diğer alt ölçeğin ortalamalarına bakıldığında ise, müzik öğretmeni adaylarının doğruyu arama (23.509), kendine güven (27.711), açık fikirlilik (48.051), analitiklik (51.500), sistematiklik (25.237) ve meraklılık (34.591) alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamalarının da orta düzeyde bir

eleştirel düşünme eğilimini ifade ettiği söylenebilir. Sonuç olarak, elde edilen bulgular müzik öğretmeni adaylarının genel olarak orta düzeyde eleştirel düşünme eğilimine sahip olduklarını göstermektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği toplam puanları ile alt ölçeklerden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmış, elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Toplam Puanları ile Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

	Eleştirel düşünme eğilimi toplam puanı	Doğruyu arama alt ölçeği puanı	Açık fikirlilik alt ölçeği puanı	Analitiklik alt ölçeği puanı	Sistematiklik alt ölçeği puanı	Kendine güven alt ölçeği puanı	Meraklılık alt ölçeği puanı
Eleştirel düşünme eğilimi toplam puanı	-	r=.375**	r=.590**	r=.729**	r=.678**	r=.489**	r=.665**
Doğruyu arama alt ölçeği puanı	-	-	r=.320**	r=-.013	r=.197**	r=.128*	r=.031
Açık fikirlilik alt ölçeği puanı	-	-	-	r=.255**	r=.357**	r=.120*	r=.096
Analitiklik alt ölçeği puanı	-	-	-	-	r=.363**	r=.395**	r=.514**
Sistematiklik alt ölçeği puanı	-	-	-	-	-	r=.298**	r=.303**
Kendine güven alt ölçeği puanı	-	-	-	-	-	-	r=.509**
Meraklılık alt ölçeği puanı	-	-	-	-	-	-	-

**p<.01

*p<.05

Tablo 3'de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları ile doğruyu arama, açık fikirlilik, analitiklik, sistematiklik, kendine güven ve meraklılık alt ölçek puanları arasında yüksek düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Alt ölçek puanlarının birbirleri arasında yapılan korelasyon analizi sonucunda ise, doğruyu arama ve analitiklik alt ölçekleri puanları arasında, doğruyu arama ve meraklılık alt ölçekleri puanları arasında ve analitiklik ve meraklılık alt ölçekleri puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış, diğer alt ölçeklerin arasında orta düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklarının belirlenmesine yönelik ilişkisiz grup t testi yapılmıştır.

Tablo 4. *Müzik Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklarının Belirlenmesi İçin İlişkisiz Grup T Testi Sonuçları*

Eleştirel düşünme eğilimi	Cinsiyet	n	x	ss	sd	t	p
Eleştirel düşünme eğilimi toplam puanı	Erkek	106	209.647	25.815	272	-.818	.414
	Kız	168	211.881	19.127			

Tablo 4’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanlarının sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 5. *Müzik Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Toplam Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları*

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eleştirel Düşünme Eğilimi	Gruplar arası	2913.318	3	971.106	2.044	.108
	Grup içi	127814.55	269	475.147		
	Toplam	130727.87	272			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları sınıf değişkenine göre fark yaratmamıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanlarının mezun olunan lise türü değişkenine göre farklarının belirlenmesine yönelik ilişkisiz grup t testi yapılmıştır.

Tablo 6. *Müzik Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimi Toplam Puanlarının Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Göre Farklarının Belirlenmesi İçin İlişkisiz Grup T Testi Sonuçları*

Eleştirel düşünme eğilimi	Mezun Olunan Lise Türü	n	x	ss	sd	t	p
Eleştirel düşünme eğilimi toplam puanı	Genel Lise	57	216.210	25.806	272	2.020	.044*
	A. G. S.	216	209.652	20.629			
	Lisesi						

*p<.05

Tablo 6’da görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları mezun olunan lise türü değişkenine göre fark yaratmıştır. Elde edilen bu bulgu, genel liseden mezun olan öğrencilerin, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek eleştirel düşünme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri incelenmiş, sonuçlar tartışılmıştır. Elde edilen sonuçlar, müzik öğretmeni adaylarının genel olarak orta düzeyde eleştirel düşünme eğilimine sahip olduklarını göstermektedir. Eleştirel düşünme eğiliminin, açık fikirli olma, öğrendiklerinin doğruluğunu sorgulama, merak etme, kendine güven duyma gibi öğretmenlik mesleği açısından önemli olan alt boyutlarında da, beklenen düzeyde bir eleştirel düşünme eğilimi saptanmamıştır. Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin incelendiği diğer araştırmalarda da (Kürüm, 2002; Türnüklü ve Yeşildere, 2005; Dutoğlu ve Tuncel, 2008; Saçlı ve Demirhan, 2008; Şen, 2009; Korkmaz, 2009) öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri genel olarak orta düzeyde bulunmuştur. Eldeki araştırma bulguları, diğer araştırmaların sonuçlarını destekler niteliktedir. Tüm bu sonuçlara bakıldığında, üniversite eğitimi alan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerinin beklenen düzeyde olmadığı söylenebilir. Paul (2005; akt. Saçlı ve Demirhan, 2008), günümüzde pek çok üniversitenin tüm düzeylerinde eleştirel düşünme kavramının önemli ölçüde eksik olduğunu, üstelik bu üniversitelerin çoğunun bu durumun farkında olmadığını gibi, bir de eleştirel düşünmeyi yeterince anladıklarını ve kendi alanlarında yeterince öğrettiklerini düşündüklerini ifade etmektedir. Özellikle eleştirel düşünme ile yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme ya da iletişim arasındaki yakın ilişkiden habersiz olduğunu, derslerde öğrencilerin eleştirel düşüncelerini geliştiren öğretim yöntemlerinin kullanımında yetersiz kaldığını ileri sürmektedir. Korkmaz'ın (2009) yaptığı çalışmada, Eğitim Fakültesinde verilen eğitimin, öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine yeterince katkı sağlamadığı saptanmış, verilen eğitimin çok teorik kalması, öğrenme-öğretme ortamlarında öğrencilerin genellikle pasif olması, değerlendirme faaliyetlerinde genellikle çoktan seçmeli soruların tercih edilmesi, analiz, sentez ve değerlendirme becerisi gerektiren etkinliklere az yer verilmesi ve benzeri gibi uygulamaların, bu sonucu doğurmuş olabileceği belirtilmiştir. Buna karşılık, Akınoğlu (2001) çalışmasında, eleştirel düşünme becerilerini temel alan Fen Bilgisi öğretiminin, geleneksel yöntemle işlenen Fen Bilgisi öğretimine göre, eleştirel düşünme becerisi kazandırmada ve akademik başarı boyutunda daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada elde edilen sonuçlar, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin geliştirilmesi için, adayların seçimi ve program dâhilinde gördükleri derslerin içeriklerinin düzenlenmesi konusundaki ihtiyaçların belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları ile doğruyu arama, açık fikirlilik, analitiklik, sistematiklik, kendine güven ve meraklılık alt ölçek puanları arasında yüksek düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bökeoğlu ve Yılmaz'ın (2005) çalışmasında, eleştirel düşünme eğilimi toplam puanı ve alt ölçek puanları arasında orta düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişki saptanmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamıştır. Benzer çalışmalarda da (Kürüm, 2002; Ay ve Akgöl, 2008; Saçlı ve Demirhan, 2008; Genç, 2008; Şen, 2009; Ekinci, 2009; Tümkaya, Aybek ve Aldağ, 2009; Korkmaz, 2009; Şenlik, Balkan ve Aycan, 2011; Tümkaya, 2011) öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre eleştirel düşünme eğilimlerinin farklılık göstermediği bulunmuştur. Yapılan çalışmaların sonuçları, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Bu sonuçlara göre, eleştirel düşünmenin cinsiyet değişkeninden bağımsız bir eğilim olduğu söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimi toplam puanları sınıf değişkenine göre fark yaratmamıştır. Öztürk ve Ulusoy'un (2008) yaptığı çalışmada, lisans ve yüksek lisans hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin iki, üç ve dördüncü sınıflarda, sınıf yükseldikçe az da olsa arttığı saptanmıştır. Saçlı ve Demirhan (2008) tarafından yapılan çalışmada, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programı birinci sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin, iki, üç ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre anlamlı bir şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Bulut, Ertem ve Sevil'in (2009) çalışmasında, birinci ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme puan ortalamaları diğer sınıflara göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırma sonuçları, bu çalışmada elde edilen bulguları desteklememektedir. Bu bağlamda, yapılan çalışmalarda farklı ölçek ve çalışma gruplarının kullanılmasının, araştırma sonuçlarında ortaya çıkan farklılıkların sebebi olabileceği söylenebilir. Yaşantı zenginliğinin ve eğitim düzeyinin artmasıyla eleştirel düşünme eğilimi düzeyinin de artması, beklenen bir bulgudur. Bu çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmaması, programda eleştirel düşünme eğilimlerini geliştirecek derslerin bulunmaması ve mevcut derslerde bu eğilimlerini geliştirmeye yönelik uygulamaların yapılmamasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırma bulguları, genel liseden mezun olan müzik öğretmeni adaylarının, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olan öğretmen adaylarına göre daha yüksek eleştirel düşünme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Şen'in (2009) çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmamıştır. Çalışma grubunu oluşturan Türkçe öğretmeni adaylarının çok büyük bir bölümünün, lise öğrenimleri süresince eşit ağırlık alanında okuduklarından dolayı bu sonuç, beklentileri karşılar nitelikte bulunmuştur. Bu çalışmada, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının lise öğrenimleri süresince müzik alan derslerine göre genel kültür alanı derslerinin daha az yoğunlukta verilmiş olması, elde edilen sonucun sebebi olarak düşünülebilir. Buna karşılık, genelde sanat eğitiminin, özelde ise müzik ve öğretmenlik eğitiminin işlevselliğine büyük katkı sağlayan eleştirel düşünme becerisinin, müzik eğitimi alan öğrencilere kazandırılması gerekli görülmektedir.

Çalışmanın sonuçlarına dayanarak, müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerini olumlu yönde geliştirecek derslere yer verilmesi, programda yer alan mevcut derslerde eleştirel düşünme ile ilgili uygulama ve etkinlikler yapılması, eleştirel düşünme eğilimi düzeyini yükseltmeye yönelik grup rehberliği etkinliklerinin düzenlenmesi önerilebilir. Daha geniş çalışma grupları üzerinde müzik öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin, problem çözme, düşünme stilleri, öğrenme stilleri, iletişim becerisi, yaratıcılık, empatik eğilim gibi değişkenlerle ilişkisinin araştırıldığı yeni çalışmalar yapılabilir. Ayrıca, verilen müzik öğretmenliği eğitiminin eleştirel düşünme eğilimine etkisinin incelendiği deneysel çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akar, C. (2007). *İlköğretim öğrencilerinde eleştirel düşünme becerileri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akar, V. R., ve Kutlu, O. (2004). Eleştirel düşünme araçlarının incelenmesi ve bir güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 13 (2), 189-199.
- Akbıyık, C. (2002). *Eleştirel düşünme eğilimleri ve akademik başarı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Akbıyık, C. ve Seferoğlu, S. S. (2006). Eleştirel düşünme eğilimleri ve akademik başarı. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (32), 90-99.
- Akinoğlu, O. (2001). *Eleştirel düşünme becerilerini temel alan fen bilgisi öğretiminin öğrenme ürünlerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Alagöz, N. (2007). Critical thinking and voice in EFL writing. *The Asian EFL Journal Quarterly*, 9 (3), 118-136.
- Ay, Ş. ve Akgöl, H. (2008). Eleştirel düşünme gücü ile cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (2), 65-75.
- Bayram, N. (2004). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi*. 1. Baskı. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Beşoluk, Ş. ve Önder, İ. (2010). Öğretmen adaylarının öğrenme yaklaşımları, öğrenme stiller ve eleştirel düşünme becerilerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9 (2), 679-693. 25.03.2012 tarihinde <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden alınmıştır.
- Bökeoğlu, O. Ç. ve Yılmaz, K. (2005). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 41, 47-67.
- Branch, J. B. (2002). *The relationship among critical thinking, clinical decision making and clinical practica: A comparative study*. Yayınlanmamış doktora tezi. University Of Idaho, Idaho.
- Bulut, S., Ertem, G. ve Sevil, Ü. (2009). Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2 (2), 27-38.
- Büyükoztürk, Ş. (2004). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. 4. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cüceloğlu, D. (2001). *İyi düşün doğru karar ver*. 36. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Çokluk, B. Ö. (2004). *Eleştirel düşünmeyi destekleyici işbirlikli öğrenme ortamında gerçekleştirilen öğretimin eleştirel düşünme ve istatistiğe giriş dersindeki öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Demir, M. K. (2006). *İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler derslerinde eleştirel düşünme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirkaya, H. (2008). Coğrafya öğretiminde eleştirel düşünme stratejileri ve sorgulama yoluyla öğrenmenin kullanımı. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (1), 89-116.
- Dirimeşe, E. (2006). *Hemşirelerin ve öğrenci hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Dutoğlu, G. ve Tuncel, M. (2008). Aday öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimleri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 11-32.
- Ekinci, Ö. (2009). *Öğretmen adaylarının empatik ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Genç, S. Z. (2008). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 89-116.
- Güven, M. ve Kürüm, D. (2006). Öğrenme stilleri ve eleştirel düşünme arasındaki ilişkiye genel bir bakış. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 75-90.
- Kaloç, R. (2005). *Orta öğretim kurumu öğrencilerinin eleştirel düşünme becerileri ve eleştirel düşünme becerilerini etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kalyoncu, N. (2004, Nisan). *Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı*. 1924-2004 Müzik Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Karagözoğlu, Ş. (2005). Bilimsel bir disiplin olarak hemşirelik. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9 (1), 6-14.
- Kazancı, O. (1989). Eğitimde ne düşünmek mi nasıl düşünmek mi?. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 14 (145),19-24.
- Korkmaz, Ö. (2009). Eğitim fakültelerinin öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeylerine etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (4), 879-902.
- Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kökdemir, D. (2009). *Eleştirel düşünme: Kapsamı ve eğitimi*. 20.02.2012 tarihinde http://www.elyadal.org/docs/kokdemir_ed.pdf adresinden alınmıştır.
- Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma yöntemleri*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Kürüm, D. (2002). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme gücü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- MEB. (2002). *Öğretmen Yeterlikleri*. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Basımevi.
- Özcan, G. (2007). *Problem çözme yönteminin eleştirel düşünme ve erişkiye etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Öztürk, N. ve Ulusoy, H. (2008). Lisans ve yüksek lisans hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1 (1), 15- 25.
- Saçlı, F. ve Demirhan, G. (2008). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerinin saptanması ve karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (2), 92-110.
- Semerci, N. (2000). Kritik düşünme ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 25 (16), 23-26.

- Şen, Ü. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının eleştirel düşünme tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Journal of World of Turks*, 1 (2), 69-89.
- Şenlik, N. Z., Balkan, Ö. ve Aycan, Ş. (2011). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri: Muğla üniversitesi örneği. *Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 67-76.
- Tümkaya, S. (2011). Fen bilimleri öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve öğrenme stillerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 215-234.
- Tümkaya, S., Aybek, B. ve Aldağ, H. (2009). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 36, 57-74.
- Türnüklü, E. B. ve Yeşildere, S. (2005). Türkiye'den bir profil: 11-13 yaş grubu matematik öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilim ve becerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (2), 167-185.

SUMMARY

Instead of raising individuals accepting the literal in the understanding of contemporary education without questioning them; raising individuals, who know the necessity of what to, why to and how to learn, can do research, know various thinking ways such as problem solving, creative thinking, critical thinking and also can apply them, use the gathered knowledge, develop and create new knowledge, is aimed. For this reason, one of the most important roles of today's education system is to gain critical thinking individuals to the society (Akbiyık 2002; Kürüm 2002; Güven and Kürüm, 2006).

For the music teaching profession, raising teacher candidates that do research, that are creative and that have critical thinking is seen as crucial. Many education materials developing new teachings, methods and techniques makes the music education gain prosperousness thanks to the technological advances in the field of music. In order to benefit from these advances, necessity of music teachers having critical thinking skill for researching, questioning and evaluating the advances is important. From this point of view, the main reason of the study is to pinpoint the level critical thinking tendencies of music teacher candidates are at. Within the frame of this main reason, relations between general critical thinking tendency and sub-dimensions were examined by determining the tendencies of music teacher candidates in sub-dimensions such as critical thinking, searching for the truth, broadmindedness, analyticalness, self-confidence, systematicity and curiousness. Also, it was tried to find out that whether critical thinking tendencies of music teacher candidates differ in terms of gender, class and what type of school they graduated from, or not.

The descriptive research model was used in the research. The work group of this study composes of a total 274 music teacher candidates being educated in the Departments of Music Education of Bolu Abant İzzet Baysal University, Balıkesir University and Çanakkale Onsekiz Mart University. The California Critical Thinking Tendency Scale was used for determining critical thinking tendencies of music teacher candidates.

Points that music teacher candidates got from Critical Thinking Tendency Scale indicate medium-level critical thinking tendency according to the scale, which was put forth. When looked at the averages of other six sub-scales, it can be said that also point averages of music teacher candidates, which they got from searching for the truth, self-confidence, broadmindedness, analyticalness, systematicity and curiousness sub-scales, reflect medium-level critical thinking tendency.

A high-level significant relation in a positive way was found between music teacher candidates' critical thinking tendency total points and searching for the truth, self-confidence, broadmindedness, analyticalness, systematicity and curiousness sub-scale points. And, in the conclusion of the correlation analysis

conducted between each sub-scale point, no significant relation was found between searching for the truth and analyticalness sub-scale points, between searching for the truth and curiousness sub-scale points and between analyticalness and curiousness sub-scale points, medium-level significant relations in a positive way was confirmed between other sub-scales.

Critical thinking tendency total points of music teacher candidates did not differ according to the class and gender variable.

Research findings show that students graduated from general high school are in a higher critical thinking tendency than the ones graduated from Anatolian Fine Arts High School.

Research results show that music teacher candidates generally have medium-level critical thinking tendency. Also, in other researches in which critical thinking tendencies of teacher candidates being educated in different departments of education faculty were examined (Kürüm, 2002; Türnüklü and Yeşildere, 2005; Dutoğlu and Tuncel, 2008; Saçlı and Demirhan, 2008; Şen, 2009; Korkmaz, 2009), critical thinking tendencies of teacher candidates were established medium-level. In this context, the results obtained from this study carry importance in terms of determining necessities on the subject of organizing the contents of the lessons that candidates choose and they deem within program, so to improve critical thinking tendencies of music teacher candidates.

A high-level significant relation in a positive way was found between music teacher candidates' critical thinking tendency total points and searching for the truth, self-confidence, broadmindedness, analyticalness, systematicity and curiousness sub-scale points. In the studies of Bökeoğlu and Yılmaz (2005), a medium-level significant relation in a positive way was found between critical thinking tendency total point and sub-scale points.

Critical thinking tendency total points of music teacher candidates didn't differ according to the gender variable. In also similar studies, it was found that critical thinking tendencies of (Kürüm, 2002; Ay and Akgöl, 2008; Saçlı and Demirhan, 2008; Genç, 2008; Şen, 2009; Ekinci, 2009; Tümkaya, Aybek and Aldağ, 2009; Korkmaz, 2009; Şenlik, Balkan and Aycan, 2011; Tümkaya, 2011) teacher candidates didn't show difference according to the gender variable. The results of the conducted studies support the findings of this research.

Critical thinking tendency total points of music teacher candidates did not create a difference according to the class variable. Results of similar studies (Öztürk and Ulusoy, 2008; Saçlı and Demirhan, 2008; Bulut, Ertem and Sevil, 2009) don't support the findings procured from this research. In this context, using different scales and work groups in the conducted studies can be said to be the reason of the differences emerged in the research results.

Research findings indicate that music teacher candidates graduated from general high school are in a higher critical thinking tendency than the ones graduated from Anatolian Fine Arts High School. In the research of Şen (2009), critical thinking tendencies of Turkish teacher candidates didn't differ according to the high school level they are graduated from. In this study, general knowledge lessons having been given less intensively than the music lessons to teacher candidates graduated from Anatolian Fine Arts High School during their high school education can be thought to be the reason of the obtained results. Contrary to this, making the critical thinking skill that provides huge contribution to the functionality of, in general, art education and, in specific, music and tutorhood education be gained to the students that take music education seems vital.